

או מים משום שאינו חושש לסחיטה וגם אינו חושש ללבנה לפי שעשוי לכתוב. עיני שו"ע סעיף ט' ובמג"א שם. וא"כ בנידון דידן ג"כ המברשת עשוי לכתוב ואינו חושש ללבנה... ועוד טעם להתיר עפ"י הגמ' בשבת קמ"ז, ב שמוטר לרחוץ בחמי טברי ומסתפק אדם באלונטית וכתבו הראשונים שלא חששו לסחיטה משום שדרכם להסתפק ואם אתה אוסר להסתפק אתה אוסר ברחיצה וא"א לעמוד בלא רחיצה. עיני או"ח סי' ש"א סעיף מ"ו ובמג"א ס"ק נ"ח, ובנידון דידן א"א לרוב בני אדם לעמוד בלא נקיין שינים. וע"ד צביעה עיני מש"כ במג"א ס"ק כ"ב בשם הרדב"ז להתיר במקום שאינו אלא לכלוך...

הערת מרן הגאון הרב שלמה זלמן אויערבאך זצ"ל ... כנים הם דברי הד"ר ג' שיש כמה פנים להיתר ולענ"ד הוא מהדברים המתירים שנהגו בו איסור, ורבים מהיראים רואים בזה איסור חמור עד מאוד ואנכי לא ידעתי טעם נכון לאיסור. אך מה שכתב כת"ר "שהרי אינו מכנין לסחוט" לא הבינותי הרי טובל את המברשת במים למען תספוג לתוכה מים ורוצה ודאי בסחיטתה... וכן מה שכתב משום טעמא דהנסחט הולך לאיבוד גם זה לא הבינותי הן אמנם דהמשחה והמים כלים ובסופם אזלי ודאי לאיבוד, אבל בשעה שמנקה את השינים וסוחט את המברשת הרי רוצה ודאי שהנסחט יצא על השינים ושלא ילך לאיבוד ונמצא דאינו רוצה שהנסחט ילך לאיבוד, אך אעפ"י כ"מסתבר להיתר מחמת הטעמים האחרים שכתב כת"ר.

12. תלמוד בבלי מסכת שבת דף קמג:

תנו רבנן: נתפזרו לו פירות בחצר - מלקט על יד על יד ואוכל. אבל לא לתוך הסל ולא לתוך הקופה, שלא יעשה כדרך שהוא עושה בחול.

The Sages taught in a *baraita*: If one's fruit was scattered in a courtyard on Shabbat, one may collect them from hand to hand, a little at a time, and eat them immediately. However, one may not collect them into a basket or into a box, so that one will not conduct himself on Shabbat in the manner that he conducts himself during the week.

13. משנה ברורה סימן שג ס"ק פז

(פז) שלא יעקרו שערות - ומ"מ מותר לתקן מעט את שער הראש בכלי העשוי משער חזיר דדוקא לסרוק אסור בו דמשיר שער אבל לתקן מעט שרי ובמסרק אסור אף בזה ונהגו שיהיה הכלי העשוי משער חזיר מיוחד לשבת כדי שלא יהיה מחזי כעובדין דחול:

14. שו"ת יביע אומר חלק ד - אורח חיים סימן ל

(יח) וכן בקדש חזיתיה לידידי המנוח הגרא"ח נאה ז"ל בס' קצות השלחן ח"ז (עמוד צט) שכל... ואין בזה ג"כ חשש דממרח, דדוקא בנותן משחה על הרטיה או על המכה, חיישין שיחליק פני המשחה להשוות הגומות שבה והו"ל ממרח. אבל במשפשף שינים אין בו חשש מירוח כלל...

(כ) המורם מכל האמור שמוטר לפום דינא להשתמש במשחת שינים בשבת, ואין בזה לא משום ממרח, ולא משום נולד, ולא משום רפואה בשבת. ואפ"י להנהיגים איסור ברחיצה בסבון בשבת, במשחת שינים שרי. אולם זה דוקא לאלה שהורגלו בכך, ואין חשש ודאי שיוציאו דם מהשינים או החניכים בעת שפשוטם במברשת. אבל לאלה שלא הורגלו בכך והיו פסיק רישיה בענין הוצאת דם, יש לאסור להם. והכל לפי מה שהוא אדם, וכל איניש ידע בנפשיה, שאם רק לפעמים יוצא ממנו דם (ואפילו ע"פ הרוב), כל שאין זה בגדר ודאי מותר להשתמש במשחת שינים ע"י מברשת. ומיהו נכון להחמיר ליחד מברשת שינים לשבת. (כדי להנצל מענין עובדין דחול)... אך יש להזהר שלא לרחוץ המברשת אחר כלותו לשפשף בה שיניו. וכל זה לאדם המצטער בהמנעו לשפשף שיניו בשבת במשחת שינים כמעשהו בחול. אבל מי שיכול להמנע מזה בשבת ולא יגרום לו צער כלל טוב לו שיחמיר בדבר. ועליו תבוא ברכת טוב...

15. נפש הרב, דף קסח-קסט

רבנו היה סבור שמוטר להשתמש במשחת שיניים בשבת, דאין בזה משום ממחק... דליכא אי' ממחק במסיר את הלכלוך המודבק לשיניים, כמו דליכא משום ממחק במסיר את הלכלוך המודבק בכלים. ואמר שאינו מבין כלל דעת האוסרים, דא"א לומר שבכל פעם שמצחצח את השיניים שהוא גורר בזה חלק מהאינמ"ל שלהם, דא"כ לאחר הצחצוח כמה

1. שו"ת מנחת יצחק חלק ג סימן מח ... אם מותר למשוח ולנקות השינים בשבת במברשת שינים, וכתב שפשוט לאיסורא מכמה טעמים, א' מצד סחיטה, ב' מצד עקירת או שבירת הנימין (וכמ"ש בס' מנחת שבת סי' פ' אות קי"ז לענין פיאה נכרית), ג' מצד החלקת המשיחה שיש כאן משום ממרח, ורוצה לדעת חו"ד בזה. תשובה, גם לידי נראה לאיסורא מטעמים שכתב... מ"מ במברשת קשה של שינים, בודאי יש לחוש משום עשיית חבורה, כרגיל הרבה פעמים כשנוגע בזה בבשר שעל ובין השינים, ועי' במ"ב (שם סק"ט), דאף ביד יש ליזהר שלא יעשה חבורה, וא"כ מכ"ש במברשת, וכמעט א"א להזהר בזה...

2. שולחן ערוך אורח חיים הלכות שבת סימן שלו סעיף ב

... הגה: ... ואסור לכבד הבגדים ע"י מכבדות העשויים מקסמים, שלא ישתברו קסמיהם.

3. רש"י מסכת שבת דף עג: ד"ה מפרק

תולדה דדש, שמפרק תבואה משבליה, לשון פורק מן החמור דישקארגי"ר בלעז +לפרוק משא לעקור דבר ממקומו+

4. רמב"ם הלכות שבת פרק ח הלכה י

הסוחט את הפירות להוציא מיהן חייב משום מפרק

5. תלמוד בבלי מסכת כתובות דף ו.

האי מסוכריא דנזייתא, אסור להדוקה ביומא טבא

In the case of this cloth stopper of a barrel it is prohibited to insert it tightly in the spout of the barrel on a Festival, because in the process liquid will be squeezed from the cloth, and squeezing liquids is prohibited on Shabbat and Festivals.

6. תוספות מסכת כתובות דף ו. ד"ה האי מסוכרייתא

פירש בקונטרס וכן ר"ח ובערוך בחד לישנא וכן בסדר תנאים ואמוראים דאסור משום סחיטה וקשה לר"ת דהא סחיטה משום ליבון ולא שייכא בשאר משקים דכל דבר המלכלך את בולעו כגון יין ושכר ושמן לא שייך ליבון בסחיטתו אלא דוקא במים...

7. רמב"ם הלכות שבת פרק ט הלכה יא

המכבס בגדים הרי הוא תולדת מלבן וחייב, והסוחט את הבגד עד שיוציא המים שבו הרי זה מכבס וחייב, שהסחיטה מצרכי כיבוס היא כמו שההגסה מצרכי הבשול, ואין סחיטה בשער וה"ה לעור שאין חייבין על סחיטתו.

8. תלמוד בבלי מסכת שבת דף קכח:

אם היתה צריכה לשמן וכו'. תיפוק ליה משום סחיטה! - רבה ורב יוסף דאמרי תרויהו: אין סחיטה בשיער.

We learned in the mishna: And if she needed oil, her friend brings her oil in her hair. The Gemara asks: What good is this advice? Derive that it is prohibited due to the prohibited labor of wringing. The friend will need to wring her hair in order to extract the oil for the birthing woman. It was Rabba and Rav Yosef who both said: There is no prohibition of wringing with regard to hair, since hair does not absorb liquids like other materials.

9. רש"י מסכת שבת דף קכח:

אין סחיטה בשיער - שהוא קשה, ואין בולע.

10. שו"ת אגרות משה אורח חיים חלק א סימן קיב

ובדבר לנקות שנים בשבת וי"ט עם טוט פעיסט /משחת שינים/ פשוט שאסור שהוא ממחק. ובלא טוט פעיסט בהבראש /במברשת/ המיוחד לזה מותר שהוא כמו רחיצת שאר אבר אחד אבל ישטוף רק בצונן. ואת הבראש טוב שלא ללחלח במים קודם הניקוי מחשש סחיטה בשער. ואחר הניקוי לא ירחץ את הבראש אף שלא בשפשוף שאין שם סחיטה משום שאין לו צורך שוב היום ואין לרחוץ בשביל מחר.

11. שו"ת שרידי אש חלק א סימן ל

... יש אוסרים ויש מתירים. האוסרים חוששים החששות: א. חשש סחיטה... ב. חשש הוצאת דם... ג. חשש תלישת שערות המברשת. ד. צביעת המברשת ע"י הדם.

ולפענ"ד יש לצדד להיתרא. מחשש הסחיטה אין לאסור, שהרי אינו מכנין כלל לסחוט. ואין לומר דהוי פסיק רישא וכו', שהרי באיסור דרבנן מותר אף בפסיק רישא... הנה בנידון דידן איסור סחיטה בשערות אינו אלא מדרבנן... ותו, דבהא לא שייך סחיטה, דהנה בפירות הדין הוא שאם הנסחט הולך לאיבוד לא שייך סחיטה... והנה במשמרת מותר לסגן יין

26. תלמוד בבלי מסכת שבת דף קיח.

תנו רבנן: קערות שאכל בהן ערבית מדיחן לאכול בהן שחרית, שחרית - מדיחן לאכול בהן בצהרים, בצהרים - מדיחן לאכול בהן במנחה. מן המנחה ואילך שוב אינו מדיח...

The Sages taught in a *baraita*: With regard to bowls from which one ate in the evening on Shabbat, he may rinse them in order to eat from them in the morning. Bowls from which one ate in the morning, he may rinse them to eat from them in the afternoon. Bowls from which one ate in the afternoon, he may rinse them to eat from them in the afternoon. However, from the afternoon onward, one may no longer rinse them because there is no further need for these bowls on Shabbat, and it is prohibited to make preparations on Shabbat for a weekday.

27. משנה ברורה סימן שב ס"ק יט

(יט) ... מציעין את המטות מלילי שבת לשבת ולכתחלה טוב יותר שיציע מע"ש אבל אין מציעין משבת למוצאי שבת ומ"מ אם המטה עומדת בביתו והוא דבר מגונה ובזיון לשבת שיעמוד כך מותר להציע דמקרי צורך שבת [מ"א וש"א]:

28. שמירת שבת כהלכתה (דפוס תשל"ט), פרק כח

כל דבר שאין בעשייתו משום טירחה, וגם רגילים לעשותו מבלי לחשוב על התועלת שבעשייתו, מותר לעשותו בשבת, גם אם תצא מעשייתו זו תועלת לימות החול, ובלבד שלא יאמר במפורש, שהוא מכין לימות החול. ולכן הלוקח טלית לבית הכנסת (במקום שיש עירוב), מותר אף להחזירה הביתה; מותר להחזיר ספר למקומו בארון-הספרים אחרי גמר הלימוד... מותר להחזיר למקרר את המאכלים שנשארו בגמר הארוחה... מותר לצאת מביתו, אפילו סמוך לחשיכה, ומפתח ביתו בכיסו (במקום שיש עירוב), כדי שיוכל להיכנס לביתו במוצאי שבת.

29. משנה ברורה סימן שטז ס"ק כט

(כט) והחובל - טעם לחיוב חבלה הוא מפני נטילת נשמה שבאותו מקום כי הדם הוא הנפש וע"כ אפילו יצא הדם כל שהוא או נצרר הדם כל שהוא חייב:

30. שו"ת יביע אומר חלק ד - אורח חיים סימן כט

(יז) ...ונשאר לנו רק לדון במ"ש האהל משה שם, שמכיון שניקוי השינים הוא ע"י מברשת, וא"א שלא יצא דם מהחניכים ע"י שפשוף במברשת, ועושה חבורה בהוצאת דם. ופסיק רישיה הוא... והנה אמת נכון הדבר שכל מה שכתבנו בזה הוא להרגילים בכך, ואין לחוש בהם להוצאת דם שמאחר שהורגלו בזה אחר מספר ימים שוב אין הדבר מצוי שיצא מהם דם. וגם אם באקראי יצא דם אינו בגדר פסיק רישיה, רק בגדר דבר שאינו מתכוין... ורק לאלה שלא התרגלו עדיין במשחת שינים, וידוע שבימים הראשונים בודאי יוצא דם מהשינים בעת השפשוף במברשת, אין להקל להם...

16. שו"ת יביע אומר חלק ד - אורח חיים סימן כז

(ב) אולם נראה דלא שייך ממרח בכה"ג אלא אם כן רוצה בקיומו של הדבר שמתמרח, כממרח רטיה ושעוה. אבל המשפסף משחת שינים שאין רצונו כלל בקיום המשחה אלא בנקיון השינים, ואחר זה תיכף שוטף פיו ושיניו במים ורוח עברה ותטהרם, בזה לא שייך איסור מירוח אפי' מדרבנן.

17. תלמוד בבלי מסכת שבת דף נא:

ואין מרזקין לא את השלג ולא את הברד בשבת בשביל שיזובו מימיו...

And one may neither crush snow nor hail on Shabbat so that its water will flow and he will be able to drink it. That act involves creation of a new entity, water from ice, on Shabbat, which is prohibited.

18. רש"י מסכת שבת דף נא:

ואין מרזקין - כמו מרסקין - משברין לחתיכות דקות, ברד - גלצ"א בלעז +קרח+.

כדי שיזובו מימיו - משום דקא מוליד בשבת, ודמי למלאכה, שבורא המים האלו.

19. חידושי הרשב"א מסכת שבת דף נא:

ולי נראה דמשום גזירת סחיטה דפירות העומדין למשקין נגעו בה מפני שהברד והשלג למימיהן הן עומדין,

20. משנה ברורה סימן שכ ס"ק לג

(לג) מימיו - דדמי למלאכה שבורא המים הללו ואסור מדרבנן א"נ גזירה שמא יסחוט פירות העומדין למשקין:

21. שולחן ערוך אורח חיים הלכות שבת סימן שכו סעיף י

מותר לרחוץ ידיו במורסן. הגה: דגיבול כלאחר יד, שרי; ואסור לרחוץ ידיו במלח, וכ"ש בבורית שקורין זיי"ף בל"א, או בשאר חלב שנימוח על ידיו והוי נולד (פרק במה אשה וסמ"ג והגה"מ פכ"א וטור ס' שכ"א).

22. שו"ת יביע אומר חלק ד - אורח חיים סימן כח

(ח) ואחרי הודיע ה' אותנו את כל זאת, יש להסיק מדברי הרמב"ם הנ"ל שאין איסור ברחיצת הידים בסבון גם מטעם נולד. ושלא כדברי הרמ"א (ס' שכו) שחשש בזה מטעם נולד... ולפ"ז אנו בדין דאזלינן בתר הוראות מרן יש לנו להקל ברחיצת הבורית בשבת....

23. שולחן ערוך אורח חיים הלכות שבת סימן שכ סעיף א

מי שיש לו מיחוש בעלמא והוא מתחזק והולך כבריא, אסור לעשות לו שום רפואה, ואפי' ע"י א", גזירה משום שחיקת סמנים.

24. רמב"ם הלכות שבת פרק כא הלכה כד

החושש בשיניו לא יגמע בהן את החומץ ויפלוט אבל מגמע הוא ובולע, החושש בגרונו לא יערערנו בשמן אבל בולע הוא שמן הרבה ואם נתרפא נתרפא, אין לועסין את המצטכי ואין שפין את השינים בסם בשבת בזמן שמתכוין לרפואה, ואם נתכוון לריח הפה מותר.

25. שולחן ערוך אורח חיים הלכות שבת סימן שכ סעיף לז

כל אוכלים ומשקים שהם מאכל בריאים מותר לאכלן ולשתותן, אף על פי שהם קשים לקצת בריאים ומוכחא מלתא דלרפואה עביד, אפילו הכי שרי; וכל שאינו מאכל ומשקה בריאים, אסור לאכלו ולשתותו לרפואה. ודוק! מי שיש לו מיחוש בעלמא והוא מתחזק והולך כבריא, אבל אם אין לו שום מיחוש, מותר. הגה: וכן אם נפל למשכב, שרי (ב"י).